

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LXIII. Quare Deus alios, qui diu benè vixerunt, malè; alios, qui malè
vixerunt, benè mori sinat?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

dentur, plures trahit fossa occultata. Causa est quòd tam multi non sentiant se tentari, quia malum ad quod trahuntur, bonū esse iudicant, & semper consentiunt tentatori. Qui semper in frigore est, nihil frigoris sentit; at qui è calido balneo exit, vel auram etiam horret frigidiorē. Sic pij, & charitate æstuantes, sentiunt quidquid est cōtra Dei charitatem: illi autem, in quibus refrixit charitas, nihili faciunt quidquid demum offendat charitatem. Vbi dæmon sagis stigma suum impressit, nihil dolent, etiamsi ferrum illuc immergatur: ita, qui sunt diaboli, non æstimant diaboli plagas. Primum remedium est tentationis, agnoscere tentationes. Alterum, se ante pugnam exercere. Existimas, miser, te non tentari? Offerit tibi orcus Mundum & gloriam eius; offert alta & honores; offert panes, immò carnes in quadragesima, & non tentaris? Deseris DEVM & homines ut conferuas reputationem; iuras, peieras, ut decipias lucri causa; & qui inhonestos motus ieiunij frangere deberes, carnem carne pascis, vino irrigas; nec tamen puras te tentari? Nulla dies, nulla hora it sine tentatione, & non sentis te tentari? Certè vltimā horā non eris sine tentatore, tentabit Mundus, tentabit caro, tentabit diabolus, tentabit antiqua consuetudo. Quòd si ergo Theologus tam doctus, tam pius, est superatus, quid tibi in fide tentato continget, qui ita rudis es, ut nec scias, quid sit credendum, nec id legendo, audiendouè discere sustineas? quid tunc facies miser, cum spurcæ suggerentur cogitationes à carne; cum vindicta & odium inimici in mentem venerit? cum diabolus suggererit desperationem; quibus iam non modò non assuescis resistere, sed vtrò annuis? Ah, miser, respisce cum secundo Theologo, ne damneris cum primo.

C A P V T LXIII.

Quare DEVS alios, qui diu benè vixerunt, malè; alios, qui malè vixerunt, bene mori sinat?

I.

CCURRET hīc plerisque cupiditas audiendi, quamobrem nonnulli, qui diu sanctissimè vitam duxerunt, tandem tamen à Dō permīssi sint labi in graue peccatum,

catum, aut etiam in ipsam desperationem, adeo, vt æternūm damnarentur? Nam quidam leguntur, post longam vitæ seuerissimæ sanctitatem, ex desperatione, etiam in puteos se coniecisse; quidam, Dei amore, viginti, triginta, quadraginta annis, in claustris abditi, se suspendisse: alij aliter seducti optimæ vitæ pessimum colophonem addidisse. Ad quid prodest igitur ab adolescentia jugum Domini portare, aut pondus diei & æstus sustinere? His respondendum est, paucissimos esse, quibus id legatur contigisse, vt post longam pœnitentiam, aut vitæ pietatem, mala morte cursum suum bonum terminârint. Sicut enim malam vitam plerumque mala mors sequitur, & apud Comicum dicitur:

Hi senes, nisi fuissent nihili iam inde ab adolescentia,

Non hodie hoc tantum flagitium facerent canis capitibus.

Plaut. in
Bacchidib.
Epilogo.

Legi, relegi, ait S. Hieronymus, non vidi mala morte mortuum, qui vixerit benè. Et sanè vita ipsa solet esse prælagium mortis. Qualis vita, talis mors frequentissimè. Etsi enim aliqui saltem in fine pœnitentiam agant, & ad diuinam misericordiam recurrant, cum altero latrone Christi; tamen longè sunt pauciores, qui à Deo deficient morituri, cui antea per omnem vitam adhaeserunt. Respondent sibi plerumque morum itus, & exitus: & consuetudo viuendi, paradigma est moriendi. *Qua enim seminauerit homo, hac & metet. Quoniam, qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem: qui autem seminauerit in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Itaque bonum facientes, non deficiamus, tempore enim suo metemus non deficientes.*

Galat. 6. 8.

Interea non est homo securus à tentationibus totaliter, quàm diu vixerit: quia in nobis est, unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus. Vna tentatione, seu tribulatione recedente, alia superuenit, & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus: immò & securitatis bonum in hac vita non habemus. *Quidam in principio conuersionis suæ grauiores tentationes patiuntur; quidam autem in fine.* Itaque vniuersa hæc vita arena est, in quam descendimus, vt in ea, siue ad præmium, siue ad supplicium depugnemus. Omnia nostra negotia sunt, mereri, vel demereri. *Quàm diu in hac carne sumus, ait S. Theodor.*

II.
Thom. de
Kemp. lib. 1.
de limit. c. 13.

S. Theodor.
dorus

Studita.
form. 118.

S. Augustin.
lib. de nat. &
grat. cap. 35.
contr. Pelag.

Pfal. 21. 11.
1. Cor. 10. 12.

III.

Pfal. 72. 22.

dorus Studita, praesto est bellum: neq; enim fuerit virtus, nisi praesens sit bellum. In bello autem quid est, nisi aut vincere, aut vinci? Nullo igitur tempore vult nos esse securos DEVS, vt omni tempore vigilemus. Quare duobus malis prouidit; lapsis per eos, qui surrexerunt; stantibus per eos, qui ceciderunt. Idcirco enim in exitu, quandoque nonnullorum flagitiosissimorum hominum misertus est, eosque in gratiam recepit sub ipsum finem vitae, vt spem omnibus faceret, ex quorundam salute, qui flagitiosissimi cum fuissent, tandem tamen resipuerunt. Horum casus non tantum utiles fuerunt ijs ipsis, sed etiam alijs, qui eorum exemplis animati ipsi quoque ad secundam hanc naufragij tabulam confluxerunt. *Quorundam sanè exempla*, ait S. Augustinus, *quos peccasse legimus, non ideò scripta dicit, qui sanum sapit, vt ad desperationem non peccandi valeant, & securitatem peccandi nobis quodammodo praeberè videantur; sed vt disceremus vel poenitendi humilitatem, vel etiam in talibus lapsibus non desperandam salutem.* Sicut ergo nonnulli, qui diu in sordibus jacuerunt, tandem ex illis, diuina gratia emergunt; vt nullus peccator dicat, se nimis diu in coeno scelerum suorum hæsisse, neque iam peccata relinquere atq; inde eluctari posse; cum exempla contrarium demonstrent: ita etiam par fuit, vt à diuina prouidentia exempla esse finerentur; ne quisquam de sua virtute praesumeret, quantumuis diu virtuti operam dedisset; sed vt *seruiret Domino cum timore*, iuxta illud: *Qui se existimat stare, videat, ne cadat.* Facile autem agnoscat, se cadere posse, quisquis viderit, audiuerit, vel legerit, alios sui similes cecidisse. Id nos humiles facit, quod docet esse labiles. Vbi casus non timeretur, nulla est incendendi sollicitudo.

Fateor, tremendum est, & formidinem magnam iniicit nobis, si cogitamus, aliquos vsque ad supremam senectutem, DEO gratos amicosque extitisse, & tandem lapsos Acheronticis incendijs fuisse adjudicatos. Sed hoc ipsum Deo dignum, & diuinæ prouidentiae conueniens est; quia facit, vt, semper sollicitè in diuino eius conspectu cauteque ambulemus; nec nos ipsos circumspeciamus, & nobis de magnis victorijs ipsi acclamemus; sed identidem cogitemus, nos cadere posse; sanctiores nobis cecidisse; ex nobis ipsis nihil esse, nihil valere, & *ad nihilum redigi posse.*

posse, vt, vnde orti sumus, eò redeamus. *Ubi euidentius nostra infirmitas panditur, quàm hoc permiffu? ex lapsu illius Monachi, qui illafus ardentis pruuas nudo calcauerat pede, fortasse falus pendeat S. Pachomij, S. Palamonis, & plurimorum Monachorum, sub Pachomij institutione, sanctiffimorum. Inde humilior ipse Pachomius, inde ardentior, & omnium virtutum magis studiosus. Pauciffimi tamen sunt, qui in exitu vite pereunt, post veteranam pœnitentiam. Nam frequentiffimum mortis archetypum videmus vitam: prout vivimus, morimur: apparatus enim nostri exitus, precedens conuersatio est. At omnium humilitas exigebat, vnius vel alterius periculo erudiri. Commune bonum postulabat, priuato capite instrui. Ideò aliqui in portu naufragium fecêre, ad salutem plurimorū ad disciplinam timoris, ad eruditionem humilitatis, ad manifestationem suprema DEI dominationis, ad ostendendas misericordia eius diuitias. Lapsus Memnonis plures instruxit, tum narratus simpliciter, tum à S. Theodoro Studita inculcatus sermone habito ad Monachos. Nec minùs Heronis cuiusdam ruina, per quinquaginta annos sanctiffimi, utilis multis fuit. Publicatum eius precipitium multos detinuit. Nunc adhuc coërcet in humilitate, commendatum à Cassiano in collatione secunda Abbatis Moyses.*

Accedit his, etiam non rarò Deo causam dari ab illis, qui eum spiritum cœperint, carne consummantur. Multorum enim principia feruent, media tepent, quid mirum, si vltima frigent? Neque enim omnes eunt de virtute in virtutem, sed multi putant, se se iam satis profecisse, nec progredi conantur in via perfectionis. Atqui in hac via non progredi, est regredi, quemadmodum contigit ijs, qui contra torrentem nituntur; nisi enim summâ vi ascendant, ipso vndarum impetu deorsum feruntur; ita, qui non cogitant pugnare semper contra vitia, carnem, & dæmonem, iam vitij cedunt, carni obediunt, dæmoni succumbunt. Quare assuetudine quadam res diuinas non tanti faciunt; tadio minuunt, fiducia quadam præteritorum meritorum omnino omittunt. An iniquum igitur, si Deus negligentes negligat, vel contemntes contemnat? Nota erant opera Angeli, seu Episcopi Laodicæ Ecclesiæ, cui scriptum est: *Quia tepidus es, Apoc. 3. 16.* *incipiam te euomere ex ore meo, Et si quis vult audire tepiditatis*

Ioan. Euseb:
Nieremberg.
In Theopoli-
tico. p. 1. lib. 1.
cap. 21.

IV.
Galat. 3. 3.
Psal. 33. 8.

§ § § 2 argu-

Iac. 4. 6.
Abdix. 4.

Luc. 18. 11.

argumentum, audiat, quid sequatur: *Quia dicit: Quid dives sum, & locupletatus, & nullius egeo: & nescis, quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cecus, & nudus.* Vt ergo scias, humiliandus es; & quia Deus adeo superbis resistit, ut neque Angelis quidem in caelo peccantibus pepercit; Si exaltatus fueris, ut aquila, & si inter sidera posueris nidum tuum, inde detrahā te. Multi bonis operibus, multi meritis abundant; sed quia inde vel occulta superbia sibi placent, vel manifesta jactantia gloriantur, contingit illis, quod Pharisæo euenit, Deo gratias agenti, quod non esset, sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri: qui & jeiunabat bis in sabbato: decimas dabat omnium, quae possidebat; & tamen prelatuſ est ei publicanus pectus suam percutiens. In quam rem erit opportunum, ex Palladio Helenopolitano Episcopo, etiam ab Rufino narratam historiam apponere.

V.
Pallad. c. 44.
Ruffin. lib. 2.
cap. 1.

Erat quidam Monachus, qui in propinqua solitudine debebat in spelunca, & omnem ostenderat exercitationē, & proprijs manibus pacem sibi querebat. Postquam autem permansit in orationibus, & profecit virtutibus, in seipso deinceps habuit fiduciam, fretus pulchro sua vita instituto. Qui autem tentat, eum quoque, sicut Iob, expetit ad tentandum: & ei vesperè praeſtat phantasiā formosae mulieris errantis per solitudinem. Quae cum ostium reperisset apertum, ingressa est speluncam, & procumbens ad viri genua, petit, ut sibi illic liceret quiescere, utpote quod nox eam apprehendisset. Ille autem, cum eius esset misertus, quod quidem non debuit, eam admisit in speluncam: & de errore illam est percontatus. Illa verò & narravit, & blanda ac fallacia verba insperſit, & sermonem diu cum eo prostraxit. Eum autem sensim, nescio quomodo, pelliciebat ad amorem: plurāq; deinceps verba inter se conferunt, ridentq;, & subrident, eumq; ipsa multo sermone seduxit, & deinde contrectatione manus, & barbae, & circūnicis, & tandem exercitatore[m] redegit in seruitutem. Cum autem ille internis versaretur cogitationibus, deinde, ut qui rem iam haberet in manibus, reputans opportunitatem, & voluptatis explende securitatem, cogitationi assentitur, & tentat cum ea habere consuetudinem, ut qui iam euasisset insipiens, & equus in feminas insaniens. Illa verò cum repente magna voce exclamasset, euasit euaneſcens ex eius manibus, non secus ac umbra aliqua. Risus autem in aëre auditur multo.

multorum demonum, qui ipsum increpabant, & in fraudem induxe-
rant, & magna voce ad ipsum clamabant: Qui se exaltat, humi-
liabitur. Tu autem usque ad calos quidem es exaltatus, humiliatus
verò es usque ad abyssos. Exinde surgit manè nocturnum luctum
attrahens: & cum totum diem transegisset in lamentatione sua, despe-
rata salute, quod non debuit, in Mundum reuersus est. Hoc est enim
maligni spiritus studium, ut quando quempiam irriserit, eum redigat
ad insipientiam, ut non possit deinceps resurgere. Unde, filij, non est no-
bis conducibilis propinqua vicis habitatio, neque mulierum collocutio,
ut ex quibus oriatur memoria, qua non potest deleri, quam ex visu
attrahimus, & collocutione, sed neque debemus animum despondere,
& nos ipsos detrudere ad desperationem. Iam enim ij quoq, qui non
spem abjecerunt, non fuerunt priuati DE I misericordis clemen-
tia.

Aliqui tamen priuati sunt, qui, stantibus alijs, ceciderunt.
Nam etsi gratiam habuere sufficientem, qua & ipsi potuissent
stare; si tamen habuissent efficacem, non cecidissent. Quare igitur
vni potiùs, quàm alteri talis gratia, vel in vita, vel sub finem
vitæ, datur? Duo latrones iuxta Christum in cruce pepend-
erunt: cur vnus Christus misertus est, ut peteret recipi in Para-
disum; & non alterius? Quare Esau Deus odio habuit, Iacob au-
tem dilexit? Cur Petrum ad poenitentiam vocauit, & non Iudam?
Cur alij in fide Catholica, in poenitentia, in ordine religioso per-
seuerant; alij autem fiunt desertores? Cur alij lapsi resurgunt,
alij non resurgunt? Altissimum hoc prædestinationis arca-
num rogatus B. Ægidius, respondit: Sufficit mihi littus maris ad
lauandum pedes, manus, & totum corpus. D. Augustinus hoc in-
scrutabile existimauit. Apostolus Paulus hanc quæstionem cu-
riosè proponentibus respondit: O homo, tu quis es, qui respondeas
Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit: Quid me fecisti sic?
Quin & ipse Paulus in hanc quæstionem ascendens, velut expa-
uit, & exclamauit: O altitudo diuitiarum sapientia & scientia Dei!
quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles via eius!
Quis enim cognouit sensum Domini? aut quis consiliarius eius fuit?
aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per
ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in sæcula, Amen. Itaque si

VI.

Rom 13. ex
Malachiz. 1.

S. Augustin.
lib. 4. ad Bo-
nifac. cap. 7.
Rom. 9. 20.

Rom. 11. 33.

verba illa, *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*, speciali prædestinationi & electioni accommodare libet, & interrogare, cur Petrus electus sit ad gloriam, Judas autē reprobatus sit ad gehennam, ita licet accommodare: Ante præuisionem meritorum Petrum dilexi, id est, gratiam prædestinationis dedi; nimirum talem, cui videbam eum cooperaturum, perseveraturum, adeoque saluandum: Iudam verò odio habui, id est, gratiam non dedi talem, sed aliam, cum qua prævidebam eum non perseveraturum, sed casurum & damnandum; licet hoc non intenderem: quia seriò & sincerè dedi ei gratiam, sicut dedi Petro, intendens ut & ipse cooperaretur, & perseveraret, quod ipse tam facillè, ac Petrus facere poterat, si voluisset; sed præsciebam ipsum hoc non facturum, idque ex mera sua libertate. Quippe hæc præscientia futuræ vel non futuræ cooperationis & effectus, distinguit gratiam prædestinationis, quæ datur electis, à gratia communi, quæ datur reprobis. Cùm itaque ista gratia prædestinationis non detur ex operibus, sed ex gratia, & liberali voluntate, proposito & intentione Dei, cur data est Petro, & non Iudæ? cur bono latroni, & non alteri?

VII.

Respondet Apostolus: O alta profunditas, & profunda altitudo diuinitarum! quasi dicat, ô abyssalis & inscrutabilis misericordia, sapientia, & scientia Dei! Sunt enim incomprehensibilia iudicia eius, & non vestigabiles via, seu consilia, modi, opera & rationes prouidentia eius. *Quis enim nouit sensum, mentem, cogitationem, consilia Domini?* Hinc abyssus humanæ miseriæ inuocat abyssum diuinæ misericordiæ, & abyssus humanæ ignorantia inuocat abyssum diuinæ scientiæ, & sapientiæ, ut ait S. Augustinus. Nemo enim est conscius consiliorum & arcanorum Dei. *Nemo prior dedit illi*, quare Deus nulli vllò jure aut titulo obstringitur: quia nihil ab illo accepit, quod prius ipse illi non dederit. Quare cùm nulli quidquam debeat, non est iniustus, infidelis, aut ingratus, si vnum illuminet, & alium in sua cecitate relinquat. Cur igitur iste gratiam efficacem conuersionis suæ accipiat, ille non accipiat, cùm neuter mereatur accipere, altitudo est consiliorum Dei, in quam ingredi non licet, vbi valet.

Ecclī, 3. 22.

illud: *Altiora te ne quaeris, Sufficit nobis scire, quòd non sit iniqui,*

iniquitas apud Deum. Postquam enim Paulus non inuenit vllum meritum, apud Iacob juniorem nondum natum, ob quod processurus esset fratrem suum Esau, vt, antè quàm nascerentur ambo, diceretur: *maior seruiet minori*, subiungit: *Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit: Miserebor, cuius misereor, & misericordiam prastabo, cuius miserebor.* Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est D E I. Gratuitam igitur gratiam agnoscamus, & dicamus: *ipsi gloria in sacula, Amen.* Nam sicut iram ostendit & notam facit potentiam suam in vasa ira, (debita, ne sit iniquitas apud Deum) ita ostendit diuitias glorie sue in vasa misericordiae, quae preparauit in gloriam, & quidem misericordiae indebitae, sed gratuita, quae item non est iniquitas apud Deum. Cur enim non liceret supremæ Maiestati, de gratia misericordiaeque sua conferre cui vult, & quantum vult? Semper iustus est Deus, siue poenam inferat digno, siue gratiam faciat indigno. Potest igitur gratiam vel ex misericordia conferre, vel ex iudicio negare. Gratiam si vult vni dare, non alteri, illi non opus est alia ratione, qui alij rationem non est redditurus. Nam quis voluntati eius resistet? aut quis rationem opponet? Non est illius voluntas sine ratione, quia est illi pro ratione voluntas; enimuero ipsa eius voluntas ratio est. Caesar, aut Princeps hospiti torquem aureum donauit, aulico suo non donauit; neutri debuit. Alter gratias agit, quia donum accepit; alter non murmurat, quia scit sibi nihil debitum fuisse: hinc eum non accusat de iniquitate. Et Deum accusabimus, cuius summa est potestas, quasi ei non liceat, quod homini licet? Principi nemo dicere audeat: Cur isti torquē donasti, & non mihi? & à Deo causam scire volumus, cur non eandem nobis conferat gratiam, quam alteri videmus eum contulisse? Satis est nobis, Principem sic voluisse, & non satis est Deum sic voluisse? cuius voluntas omnis recti regula est; quique nulli iudicio subiacet, cum sit penes illum summum jus; immò, vt Saluianus ait, *summa iustitia voluntas Dei est.* Fateberis hoc ipso, inquit Nierenbergius, quod Deus velit, rationabile esse: nec jam exquirendam rationem, sed causam. Nam potest, quod cum ratione factum, nesciri cum quâ causâ: Certè ex nobis nulla est causa gratia; liberalitas & libertas

Rom. 9. 13.

Exod. 33. 19.

Ioan. Euseb. Nieremb. in Theopolitico. p. 1. lib. 1. cap. 22.

698 Cap. LXIII. Cur alij bonū, alij malum vita finem consequantur?
libertas Dei solū est causa, scilicet voluntas: voluit, satis est, ut discamus humilitatem nostram, & reueremur Maiestatem eius. Iam & hac causa erit, si desideras aliquam libertatis & voluntatis eius. Sunt præterea causa in alijs nostra gratia, cū viri Sancti, cū Sanctissima Sanctorum Virgo Saluatoris Mater pro nobis potius orarunt. At ex nobis nulla causa, nulla ratio, nullum meritum, nulla occasio antecepsit, quod alleteret gratiam primam: ad secundam potest esse, non tamen sine gratiā.

VIII.
Idem loc. cit.

At si vis adhuc aliam rationem, quā voluntatem, ait Nierenbergius, id est, quā voluntatem, id est, quā istam rationem, certè utiq; est, exercitium sui juris, ostensio dominatus sui ad humilitatem nostram, ad timorem, ad reuerentiam sua maiestatis, ad incrementum gloria, ad gratificationem nostram. Prò! in quales effundetur gratiarum actiones affectus is, qui se videt diuinis respectum oculis, nullā ex se precedente causā, nullā ratione, cur se magis, quam alium respectaret misericordia; immò cū se videt minus meruisse? Vnde, quæso, exclamaret Apostolus: O Altitudo diuitiarum sapientia & scientia Dei! si hoc non ita fieret? unde supremum Dei dominatum miraretur, si hoc non videret? Quare hoc ipsum quod miramur, non inueniri rationem, cur vnius potius, quā alterius misereatur Deus, est maxima ratio, ut scilicet miremur: hac sufficiens & iusta, & debita ratio, admiratio Dei. Nam quid in hoc miramur, nisi vsum supremi dominij? Hoc quidem debebamus nosse, suspicere, venerari, timere, mirari, adstupere. Nam si misericordia Dei debuit aliquibus effectibus clarere hominibus, si bonitas, si sapientia, si potentia; cur non & dominatio? Qui enim diuina dispositionis causas scire velit, & iustissima decentissimaq; omnia Dei opera fateri, & suspicere, causam omnium diuinorum operum memoria commendet. Omnia propter semetipsum operatus est Dominus, neque decuit aliter operatum esse, nisi ad honorem suum, ut gloria tanta maiestatis pateret creatis aut creandis mentibus: & quo pacto gloria Dei pateret, nisi perfectiones eius paterent? Hinc fit, cū diuersa sint diuina perfectiones, diuersa quoq; esse DE I opera; alia, ut misericordia monstraretur; alia, ut iustitia; alia, ut sapientia; alia, ut potentia; alia, ut dominatus & jus supremum. Hinc respondebimus propositæ questionis, ac panè omnibus, qua circa diuinam prouidentiam possunt inquiri. Quid quæris, quid miraris, cur
Deus

Deus permittat mala? nōne hoc oportebat, ut sapientia & omnipotentia Dei illustraretur, qui scit & potest ex malis bona capere maiora? Quid obstupescis, quod misericors Dominus aeternis cruciatibus miseros peccatores perdat? nōne Deus justus est, sicut & misericors? cur justitia diuina ignota debebat esse, & non suā quoque pompā elucere, cū tanta perfectio, sit justitia Dei, quanta misericordia? Quid haeres, quod uni potius, quā alteri largiatur gratiam? nōne sicut Deus justus & misericors, & sapiens est, ita & Dominus? cur non superius dominatus aliquem usum debuit habere? Et unde hoc, nisi in hoc esset illi pro ratione voluntas? Iustissimè ergo & rationabiliter, cuius vult, miseretur Deus, & quem vult, obdurat.

Atqui hinc rursus exurget noua tentatio, apud rudes, qui sibi scioli esse videntur, satis vulgaris, aut potius apud malos ac desperatos. Quam tentationem, vnā cum sua medicina, in Ludouici Landgrauij exemplo clarè explicauit Cæsarius his verbis: Ex relatione cuiusdam viri religiosi cognoui, Ludouicum Landgrauium, patrem Hermanni Landgrauij, qui ante hos duos annos defunctus est, in errorem periculosum, non solum propria anima, sed & subditorum substantia decidisse: qui cū esset prado ac tyrannus maximus, duras & plurimas in sibi commissum populum faciens exactiones, multas Ecclesiarum sibi usurpans possessiones, & propter hos, aliāq; plurima mala, à viris religiosis corripere, qui ei proponebant in confessione poenā malorum, & gloriam electorum, verbum miserabile respondit: Si predestinatus sum, inquit, nulla peccata poterunt mihi regnum calorum auferre; si praeuitus, nulla bona illud valebunt mihi conferre. Et sicut mihi dicere solitus erat Nonnus Conradus senex monachus noster, de Thuringia partibus oriundus, versiculum illum Psalmista; Calum calis Domino, terram autem dedit filiis hominum, loco prouerbij ad suam excusationem arguentibus se proponebat: erat siquidem litteratus, & ob hoc amplius induratus. Et cū ei dicerent viri timorati: Domine, parcite anima vestra, desistite peccare, ne Deus prouocatus peccatorem in peccatis occidat: iterum respondit; Cū venerit dies mortis mea, moriar, non illum potero bene viuendo extendere, neque malè viuendo praeuenire. Volens illum pius Dominus à tanto errore misericorditer renouare, & reducere ad mentem, infirmitate periculosā cepit illum flagellare. Vocatus est medicus eius

IX.

Cæsar Heisterbach. li. I. Historiar. memorabil. cap. 27.

700. Cap. LXIII. Cur alij bonū, alij malum vita finem consequantur?
vir bonus & discretus, & non solum in Physicā, sed etiam in Theologia,
non mediocriter literatus: cui Princeps dicit; Vt vides, infirmus sum
valde, adhibe curam, ut possim conualescere. Memor medicus illius
erroris, respondit: Domine, si venit dies mortis vestre, non vos poterit
cura mea morti subtrahere; si verò moriturus non estis de infirmitate
ista, superflua erit medicina mea. Et ille: Quomodo sic respondes? si
mihi non fuerit adhibita cura diligentia, & diem proposita, poterō tam
à me ipso, quam ab alijs imperitis negligi, & ante tempus mori. Au-
dito hoc verbo, Physicus multum hilaris effectus, dat à occasione re-
spondit: Domine, si creditis vitam vestram posse protelari virtute me-
dicina, quare hoc credere renuitis de pœnitentia, & operibus iustitia,
quæ sunt antidota anima? sine his anima moritur sine his ad sanita-
tem, quæ est in futura vita, nemo pervenit. Considerat Landgravius
pondus verborum, & quòd rationabiliter perorasset, dixit eis; De cetero
medicus esto anima mea, quia per tuam linguam medicinalem DEVS
liberavit me à maximo errore. Fallax est, & sophisticum argu-
mentum, quod multos per jocandi speciem, trahit ad cogita-
tionem desperationis. Desperationem ostendit vitiosa colle-
ctio: Si prædestinatus sum, nulla peccata poterunt mihi regnum celo-
rum auferre; si præscitus, nulla bona opera illud valebunt mihi con-
ferre. Quid ais, miser? Si bona perseveranter feceris, non eris
præscitus; si mala & peccata usque ad finem vitæ tuæ continuā-
ris, non eris prædestinatus. Mala ergo fuge, ne sis præscitus;
bona operare, ut sperare possis, te esse prædestinatum. Tu fac
tuum officium, cætera Dño relinque; qui te non damnabit sine
tua culpa, nec salvabit sine sua gratia. Sic habes, ut iustitiam
illius formides, & misericordiam implores; de culpa trepidus,
de gratia non superbus. Quod ipsum libet verbis doctissimi &
sanctissimi Augustini confirmare.

X.

S Augustin.
cap. 99. En-
chiridij.

Miseretur, ait, magna bonitate (DEVS) obdurat nulla iniqui-
tate, ut nec liberatus de suis meritis gloriatur, nec damnatus nisi de
suis meritis conqueratur. Sola enim gratia redemptos discernit à per-
ditis, quos in unam perditionis concreverat massam ab origine ducta
caussa communis. Hoc autem, qui eo modo audit, ut dicat, quid ad-
huc conqueritur? nam voluntati eius, quis resistit? tamquam propter
ea malum non videatur esse culpandum, quia DEVS, cuius vult, mise-
retur,

retur, & quem vult, obdūrat: absit, ut pudeat nos hoc respondere, quod respondisse vidimus Apostolum: O homo, tu quis es, qui respondeas DEO? Numquid dicit sumentim ei, qui se finxit, Quid me fecisti he? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere, aliud quidem vas in honorem, aliud in contumeliam? Hoc enim loco quidam stulti putant, Apostolum in responsione defecisse, & inopiā reddenda rationis reperisse contradictoris audaciam. Sed magnum habet pondus, quod dictum est: O homo, tu quis es? Et in talibus questionibus ad suā capacitatis considerationem reuocat hominem, verbo quidem breui, sed re ipsa magna est redditio rationis. Si enim non capit hac, quis est, qui respondeat DEO? Si autem capit, magis non inueniet, quid respondeat. Vider enim, si capit, vniuersum genus humanum tam iusto iudicio diuino in apostatica radice damnatum, ut, etiamsi nullus inde liberaretur, nemo recte posset Dei vituperare iustitiam: & qui liberantur, sic oportuisse liberari: ut ex pluribus non liberatis, atque in damnatione iustissima derelictis ostenderetur, quid meruisset vniuersa conuersio, & quod etiam istos debitum iudicium DEI duceret, nisi eius in debita misericordia subueniret: ut volentium de suis meritis gloriam omne os obseratur: & qui gloriatur, in Domino gloriatur. Hac sunt magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates eius. His omnibus bene expensis, facile omnes bene patientes erunt, ut annuntient: Quoniam rectus Dominus Deus noster, & non est iniquitas in eo. Quamobrem coronidis loco, ad hanc disputationem, libet apponere, quæ Ludouicus Blosius, vir doctissimus & religiosissimus, contra hanc satanæ tentationem, in hæc verba scripsit. Si diffidentiam suadet, veniat sibi in mentem abyssus misericordiarum Dei, & singularis ipsius erga te amor ac pietas: si inepta aliqua insurraverit de predestinatione, aut de alijs sanctæ Trinitatis consilijs, atq; iudicijs, quæ à nobis perquiri non debent: tu spretis & consputis canis impuri latratibus, conuerte te ad Deum, & eius dispensationi ac pietati omnia committe; prorsus persuasum habens, illum tuæ salutis esse desiderantissimum. In laqueum periculosum se inyciunt, qui ipsa Dei iudicia temerè perscrutari audent.

Certum est, ea, quæ facit, quæ ordinat, quæ permittit Dominus, esse iusta: hoc tu crede, hic siste, nihil ulterius perquirens.

Plal. 93, 14.
Ludouic. Blosius in Paradiso anim. fidel. cap. 6. §. 3.

